

U 47/2011 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kalastus-
ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä
(*markkinajärjestelyasetus*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti
lähetetään eduskunnalle Euroopan komission
13 päivänä heinäkuuta 2011 tekemä ehdotus
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-

seksi kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhtei-
sestä markkinajärjestelystä sekä ehdotuksesta
laadittu muistio.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2011

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

Kalatalousylitarkastaja Harry Kaasinen

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINTO

MUISTIO
7.11.2011

EU/2011/1394

**EUROOPAN KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
ASETUKSEKSI KALASTUS- JA VESIVILJELYTUOTEALAN YHTEISESTÄ MARKKI-
NAJÄRJESTELYSTÄ****1 Viitetiedot**

Bryssel 13.7.2011
KOM(2011) 416 lopullinen
2011/0194 (COD)
Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston
asetukseksi kalastus- ja vesiviljely-
tuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä

Bryssel 13.7.2011
SEK(2011) 883 lopullinen
Vaikutusten arviointi

Bryssel 13.7.2011
SEK(2011) 884 lopullinen
Yhteenveto vaikutusten arvioinnista

2 Tausta

Ehdotus asetukseksi kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä pohjautuu Euroopan komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisestä kalastuspolitiikasta [KOM(2011) 425 lopullinen]. Sen mukaan on tarve uudistaa yhteinen markkinapolitiikka, jotta erityisesti tuottajien kilpailukykyä voitaisiin vahvistaa globalisaation ja lisääntyneen keskinäisen riippuvuuden johdosta. Yhteisen markkinajärjestelyn tulee parantaa läpinäkyvyyttä, erityisesti suhteessa tuotantoketjuun ja kuluttajien tietoisuuteen.

Yhteinen markkinajärjestely on osa yhteisen kalastuspolitiikan kokonaisuutta ja tulee uudistaa tämän tavoitteiden mukaiseksi. Uudistus on tarpeen nykyisessä järjestelmässä havaittujen puutteiden, nykyisen Euroopan unionissa ja maailman markkinoilla tapahtuneen kehityksen sekä kalastus- ja vesiviljelytuotealan toiminnan kehittämisen johdosta.

3 Tavoite ja keskeinen sisältö**3.1 Tavoitteet**

Ehdotuksessa mainitaan neljä keskeistä tavoitetta.

- Kannustaa markkinoita kestäviin tuotantotapoihin. Tuottajajärjestöt ovat avainasemassa markkinoita ajatellen. Näiden järjestöjen tuottajien roolia, vastuuta ja valtaa on tarpeen tarkastella tuotannon muuttamiseksi kestäväen käytön suuntaan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ylikalastukseen ja saaliin poisheittoon. On tarpeen lopettaa julkisten varojen käyttö kalavarojen hävittämiseen; interventiomekanismi on tästä syystä lakkautettava.

- Parantaa EU:n tuotannon markkinoiden tilannetta kiinnittämällä huomiota korkeisiin informaatio- toimintakuluihin ja logistiikkaan, parantamalla kilpailukykyä ja vahvistamalla tuottajien asemaa kaupanteossa. On tarpeen parantaa tuotannon sopeutumiskykyä markkinavaihteluihin samoin kuin koko tuotantoketjun avoimuutta. Epävakaisiin ensiosuuhintoihin voidaan vaikuttaa suunnitellulla ja kysyntään sopeutetulla, laadukkaalla tuotannolla.

- Parantaa EU:n tuottajien markkinapotentiaalia lisäämällä alan erikoistumista ja tehottamalla myyntiä sekä jakamalla kuluttajille tarkempaa ja luotettavampaa tietoa tuotteista. Tällä hetkellä sisämarkkinat eivät toimi optimaalisesti tiedonkulun heikkoudesta johtuen. On tarpeen muuttaa pelkästään volyyymiin perustuvia tuotantostrategioita kohti erikoistumista ja siten suurempaa arvonnäkökulmaa.

- Tehostaa hallinnointia yksinkertaistamalla säädöksiä ja vähentämällä hallinnollista taakkaa. Tämän takia nykyisiä määräyksiä ja välineitä on uudistettava ja selvennettävä.

3.2 Pääasiallinen sisältö

Tuottajajärjestöt ovat keskeisessä asemassa olevia toimijoita yhteisen kalastuspolitiikan ja yhteisen markkinajärjestelyn tarkoituksenmukaisessa soveltamisessa. Ehdotuksella vahvistetaan tuottajajärjestöjen asemaa siten, että voidaan varmistaa niiden toiminta kestävän käytön mukaisesti, parantaa tuotteiden markkinoille saattamista sekä kerätä taloudellista informaatiota vesiviljelystä. Tuottajajärjestöjen on tässä huomioitava pienimuotoisen rannikkokalastuksen erityisolosuhteet.

Tuottajajärjestöjen tulee ohjata jäseniään kestäväan kalastukseen ja vesiviljelyyn. Tätä varten järjestöjen on laadittava ja toimitettava viranomaisille tuotanto- ja markkinointisuunnitelmat.

Kalastustoiminnan ennalta arvaamattoman luonteen johdosta on tarpeen säätää mekanismi ihmisravinnoksi käytettävien tuotteiden varastoinniseksi. Ehdotuksella on tarkoitus lisätä markkinoiden stabiilitettä ja tuotavuutta sekä erityisesti tuotteiden arvonnallisuutta. Tällainen mekanismi myös yhdentää paikallisia markkinoita toimivan yhteismarkkinan saavuttamiseksi.

Ehdotuksen mukaan tuottajajärjestöt voisivat perustaa kollektiivisen rahaston tuotanto- ja markkinointisuunnitelmien sekä varastointimekanismien rahoittamiseksi.

Uusi markkinajärjestely antaa tuottajajärjestöille mahdollisuuden sopia paikallisesti varastointimekanismin hintakynnyksistä. Nämä alistetaan asianomaisen jäsenvaltion hyväksyttäviksi. On tarpeen sopia hinnoista paikallisesti, jotta markkinoille ei muodostuisi kiinteitä minimihintoja. Sen on todettu heikentävän kilpailua.

Kuluttajille suunnattu tuoteinformaatio on yhä laajentuvan tuotantoskaalan johdosta entistä tärkeämpää. Ehdotus sisältää määräykset kuluttajainformaation minimitasosta. Tuotteiden erikoistumisen edistämiseksi ehdotetaan mahdollisuutta vapaaehtoisuuteen perustuvan lisäinformaation esittämiseen.

Ehdotuksessa säädetään kalastus- ja vesiviljelytuotealan kilpailusäännöistä. Tätä perustellaan alan erityispiirteillä, mukaan lukien sektorin pilkkoutuminen ja toisaalta myös tuonnin suurella merkityksellä sekä sillä, että kalavarat ovat yhteinen resurssi. Yksinker-

taistamissyistä tähän ehdotukseen on sisällytetty tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 24.7.2006 annettuun asetukseen (EY) N:o 1184/2006 sisältyvät asiaa koskevat säännökset. Siten asetuksen (EY) N:o 1184/2006 ei enää tarvitsisi koskea kalastus- ja vesiviljelytuotteita

3.3 Tarkempi kuvaus keskeisestä sisälöstä

Ehdotus on jaettu viiteen osioon: ammatialan järjestöt, kaupan pitämistä koskevat vaatimukset, kuluttajainformaatio, kilpailusäännöt ja markkinatietous.

Ammattialan järjestöt -osio käsittelee tuottajajärjestöjä (artiklat 6—38). Ehdotus painottaa nykyistä järjestelyä enemmän kalastuksen vastuullisuutta sekä tuotannon ja markkinoille saattamisen suunnittelua ja hallinnointia. Ehdotus sisältää erikseen säännökset vesiviljelytuotealan tuottajajärjestöistä. Näiden tehtävänä on jäsenten kalastuksen säätelyn sijasta säädellä niiden tuotantoa.

Markkinoiden vakauttaminen perustuu toisaalta kalastuksen säätelyyn ja toisaalta markkinoiden hallintaan tuotteiden varastointimekanismin avulla. Nykyisestä järjestelystä poiketen, mitään hintajärjestelmää ei kuitenkaan perusteta. Uusi varastointimekanismi perustuu tuottajajärjestöjen sopimaan ja jäsenvaltioiden hyväksymään rajahintaan, joka on kynnys varastointimekanismissa. Ehdotus samalla lakkauttaa nykyisen interventiojärjestelmän, jossa markkinoille saatettujen, odotushinnan alapuolelle jäävien tuote-erien hävittäminen rahoitetaan julkisella tuella. Tällä voidaan erityisesti vähentää kalavarojen tuhlaamista. Uutena velvollisuutena tuottajajärjestöjen tulee toiminnallaan parantaa jäsentuottajien kannattavuutta. Tuottajajärjestö voi perustaa kollektiivisen rahaston, josta voidaan tukea tuotanto- ja markkinointisuunnitelmien laatimista sekä varastointimekanismia.

Ehdotuksen finanssivaikutuksia ei voida tässä vaiheessa tarkemmin arvioida, koska ehdotus ei sisällä julkisen tuen osalta varsinaisia säädöksiä. Ehdotuksen vaikutusten arviointiasiakirjassa todetaan, että rahastojen mittakaavat selviävät vasta kun uusi markki-

napolitiikan rahoitusväline on perustettu. Sen on tarkoitus olla osa uudistettua kalastuspolitiikkaa.

Kaupan pitämistä koskevat vaatimukset -osiossa säädetään ihmisravinnoksi markkinoitavien tuotteiden vähimmäisvaatimuksista (artiklat 39—41). Ehdotuksen mukaan standardeilla voidaan määrätä erityisesti kalastustuotteiden kaupallisesta vähimmäiskoosta ja kalasäilykkeiden erityisvaatimuksista.

Nykyinen markkinajärjestelyasetus ei sisällä tällaisia säädöksiä. Kaupan pitämistä koskevista yhteisistä vaatimuksista säädetään nykyisin erikseen neuvoston asetuksella (EY) N:o 2406/96. Ehdotuksen mukaan säädöksenantovalta annetaan komissiolle (artikla 41).

Kuluttajainformaatio -osiossa käsitellään markkinoille saatetun tuotteen pakkausmerkintöjä koskevista minimimääräyksistä (artiklat 42—46). Nykyiseen asetukseen verrattuna pakollisiin vaatimuksiin on lisätty pyyntipäivä (keruupäivä) sekä tieto tuotteen mahdollisesta aiemmasta pakastamisesta. Tuoteryhmiin on lisätty uutena artikkelina merilevät, kalavalmisteet ja -säilykkeet sekä äyriäisistä, nilviäisistä ja muista vedessä elävistä selkärangattomista tehdyt valmisteet ja säilykkeet.

Ehdotuksessa säädetään myös vapaaehtoisista pakkausmerkinnöistä. Tällaisia ovat tuotteen ympäristölliset tiedot, eettiset ja sosiaaliset tiedot, tiedot tuotantotekniikoista ja tavoista sekä tuotteiden ravintosisältötiedot. Ehdotuksessa ei säädetä näiden tietojen yhtenäistämistä tai minimivaatimuksista, vaan tämä säädösvalta on delegoitu komissiolle (artikla 46).

Kilpailusäännöistä säädetään artikloissa 47—48. Osiossa keskitytään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklaan. Sen (1) kohdassa kielletään toimijoiden väliset sopimukset hinnoista, tuotantomääristä tai markkinoiden jakamisesta sekä jakelusopimuksiin sisältyvät ehdot määrähinnoista tai asiakaspiirin rajoittamisesta. Ehdotuksen mukaan (1) kohta ei koskisi tuottajajärjestöjä erikseen määritellyissä tapauksissa. Ehdotuksen 48 artiklassa säädetään erikseen, että tuottajajärjestöjen ja toimialajärjestöjen sopimukset, päätökset ja menettelytavat eivät saa velvoittaa saman hinnan ve-

loittamiseen, eivät saa johtaa markkinoiden lokeroitumiseen, eivätkä saa sulkea pois kilpailua.

Markkinatietous -osion mukaan komissio kerää, analysoi ja jakaa kalastus- ja vesiviljelytuotealaan liittyvää taloudellista tietoa (artikla 49). Ehdotuksen vaikutusten arviointiasiakirjassa tähän osioon liitetään komission vuonna 2010 aloittama projekti, Euroopan markkinoiden havaintokeskus. Asia etenee tällä hetkellä erillisenä projektina ja on valmisteluvaiheessa. Komissio arvioi valmisteluvaiheen jälkeen mahdollisuutta perustaa pysyvä Euroopan markkinoiden havaintokeskus. Ehdotuksen mukaan jäsenmaiden on edistettävä komissiolle säädettyjä tavoitteita markkinatietouden lisäämiseksi.

Delegoitu säädösvalta

Ehdotuksessa komissio valtuutetaan antamaan delegoituja säädöksiä seuraavasti (artikla 50). On huomattava, että tässä esitetään toimivallan olevan ajaltaan rajoittamaton. Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on valta koska tahansa peruuttaa tämä delegoitu valta, taikka estää tietyn säädöksen voimaantulo.

- Komissio voi muuttaa tai täydentää sääntöjä tuottajajärjestöjen hyväksymisestä. (artikla 24)
- Komissio voi antaa määräyksiä tuotanto- ja markkinointisuunnitelmien sisällöstä. (artikla 33)
- Komissio voi määritellä markkinointistandardeja (artikla 41)
- Komissio voi muuttaa tai täydentää pakollisia ja vapaaehtoisia pakkausmerkintöjä koskevia määräyksiä (artikla 46)

Täytäntöönpanosäännökset

Ehdotus pyrkii takaamaan tiettyjen artiklojen yhtenäisen soveltamisen. Tämän johdosta ehdotuksessa valtuutetaan komissio antamaan täytäntöönpanosäännöksiä. Menettelytapana tässä toimisi komitea, joka avustaa komissiota (artikla 51). Näin meneteltäisiin seuraavissa asiakokonaisuuksissa.

- Tuottajajärjestöjen hyväksymisessä ja hyväksymisen peruuttamisessa noudatettavat aikarajat ja menettelytavat. (artikla 25)

- Tuottajajärjestön sääntöjen ulottamisessa koskemaan muita kuin jäseniä noudatettavan ilmoituksen muoto ja menettelytapa. (artikla 31)

- Tuotanto- markkinointisuunnitelman hyväksymisessä noudatettavat aikarajat ja menettelytavat. (artikla 34)

- Varastointimekanismin liittyvien hintarajojen julkaisemisen muoto. (artikla 37)

Ehdotus ei sisällä nykyisen järjestelmän mukaista tullitariffimenettely- ja viitehintajärjestelmää. Nykyisessä järjestelmässä vahvistetaan viitehintaa, joka tuodun tuotteen tulee tullaushinnaltaan ylittää, jotta se olisi oikeutettu tullitariffimenettelyyn. Tariffimenettely tarkoittaa tiettyjen tuotteiden tullitariffien suspendoimista autonomisesti joko osittain tai kokonaan. Uusi ehdotus ei sisällä tullitariffimenettelyä koskevia artikloja.

Ehdotuksen vaikutusten arviointiasiakirjassa katsotaan kuitenkin, että nykyinen tariffijärjestelmä on turvannut kalastusalan työllisyyttä sekä tietyissä tapauksissa turvannut jalostusteollisuuden raaka-aineen saannin kilpailukykyiseen hintaan. Tämän tarkoitusta ei voi tässä vaiheessa arvioida varsinaisen säädöstehtävän puuttuessa.

4 Keskeiset vaikutukset

4.1 Lainsäädännölliset vaikutukset

Euroopan unionin lainsäädäntö:

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi nykyinen neuvoston (EY) asetus N:o 104/2000 kalastus- ja vesiviljelytuotealan markkinajärjestelystä. Tästä huolimatta kumotun asetuksen artiklat 9—11 (tuki tuottajajärjestöille toimintaohjelmien laatimisesta), 17—27 (tuottajajärjestöille myönnettävät hintajärjestelmätuet) ja 34—39 (tukia koskevat yleiset säännökset) jäisivät voimaan 31.12.2013 asti eli vuoden ajaksi siitä kun ehdotettu uusi asetus olisi tullut voimaan.

Ehdotuksen mukainen interventiomekanismin lakkauttaminen päättää järjestelmän vuosittain annettavasta neuvoston asetuksesta tiettyjen kalastustuotteiden ohjehinnoista ja yhteisön tuottajahinnoista samoin kuin sen perusteella annettavista 6 komission hintasetuksesta (vetäytymis- ja myyntihinnoista,

varastointituesta, siirtotuesta, kiinteästä tuesta sekä taloudellisesta korvauksesta ja sen ennakon laskennasta).

Kansallinen lainsäädäntö:

Elintarvikelain (26/2006) 3 §:n (352/2011) viittaus neuvoston (EY) asetukseen N:o 104/2000 tulee korjata vastaamaan uutta markkinajärjestelyasetusta (tämä ehdotus).

On tarpeen selvittää uuden lainsäädännön tarve tuottajajärjestöjen ja toimialajärjestöjen hyväksymisen ja sen peruuttamisen osalta sekä markkinatietousosioon liittyvän tiedonkeruun hallinnoinnin osalta.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotus vähentää julkisen tuen käyttöä markkinoiden säätelyssä, erityisesti siitä syystä, että interventiomekanismi lakkauteen. Koko yhteisön tasolla interventiomekanismin kustannukset ovat vuositasona 15 miljoonaa euroa. Ehdotuksen vaikutusten arviointiasiakirjassa todetaan kuitenkin, että erityinen markkinapolitiikan rahoitusväline tullaan perustamaan.

Tällä hetkellä ei ole mahdollista arvioida ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia tarkemmin, koska ehdotus ei sisällä varsinaisia rahoitusvälineen säädöstehtäviä. Yhteisön tasolla budjettiin vaikuttavat mahdollisen uuden tariffimenettelyn johdosta saamatta jäävät tulliverot (nykyään vuosittain noin 55 miljoonaa euroa), tuottajajärjestöjen mahdollisesti saama julkinen tuki markkinointisuunnitteluun ja varastointimekanismin sekä tulevaisuudessa mahdollisesti perustettavasta Euroopan markkinoiden havaintokeskuksesta aiheutuvat kulut.

Suomessa ei toisaalta ole tällä hetkellä yhtään toimivaa tuottajajärjestöä, joten välittömät kansalliset taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset.

Kuluttajainformaation osalta uusista pakollisista tiedoista säätäminen (pyyntipäivä, tieto pakastamisesta) ei aiheuttane merkittäviä kuluja valtionhallintoon (valvonta) eikä yksityiselle sektorillekaan (tuotanto- ja myyntiketju). Vaatimus tuotteen mahdollisesta aiemmasta pakastamisesta ilmoittamiseen si-

sältyy neuvoston asetukseen (EY) N:o 1224/2009 yhteisön valvontajärjestelmästä.

4.3 Vaikutukset kalastus- ja vesiviljelytuotealaan

Ehdotus yksinkertaistaa markkinajärjestelyä koskevaa yhteisön lainsäädäntöä. Hintasäätelyjärjestelmää karsitaan olennaisesti. Interventiomekanismi lakkautetaan, jäljelle jää ainoastaan varastointimekanismi. Tätäkään järjestelmää ei johdeta yhteisötasoisin ohjehinnoin, vaan kukin jäsenvaltio hyväksyy paikallisesti itse tarvittavat rajahinnat kunkin tuottajajärjestön esityksen pohjalta. Suomessa ei toisaalta tällä hetkellä ole yhtään toimivaa tuottajajärjestöä, joten välittömät vaikutukset ovat vähäiset.

Ehdotus lisää jossain määrin kuluttajille suunnattavaa informaatiota markkinoilla saatetuista tuotteista. Vapaaehtoisuuteen perustuvat pakkausmerkinnät antavat kuitenkin mahdollisuuden laajaan tuoteinformaatioon.

5 Oikeusperusta ja suhde suhteellisuusperiaatteeseen

Kalastuksen ja vesiviljelyn yhteinen markkinajärjestely on ollut olemassa vuodesta 1970 lähtien. Se on yhteisen kalastuspolitiikan yksi osio. Yhteisen markkinajärjestelyn nykyisen perustan muodostaa vuonna 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 104/2000.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 4 artiklan 2d kohdan perusteella ehdotus kuuluu jaetun kompetenssin piiriin, joten tässä sovelletaan toissijaisuusperiaatetta.

Komissio katsoo, että ehdotus noudattaa suhteellisuusperiaatetta, siten kuin siitä säädetään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEUT) 5 artiklassa. Kyse on yhteisestä politiikasta, josta on tarpeen säätää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella. On tarpeen säätää yhteisesti merellisten luonnonvarojen suojelusta ja käytöstä, jotta voitaisiin taata kestävä taloudelliset, ympäristölliset ja sosiaaliset olosuhteet sekä edistää ruokalahdeiden saatavuutta. Komission mukaan ehdotus toimii vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 43(2) artikla.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Ehdotus koskee koko Suomea EU:n jäsenvaltiona ja siten myös Ahvenanmaan maakuntaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta on pyydetty ehdotuksesta lausunto. EU-17 jaostoon kuuluu myös maakunnan hallituksen edustus.

7 Kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

7.1 Kansallinen käsittely

7.1.1. Lausunnot

Ehdotus saatettiin lausuntokierrokselle 29.7.2011. Määräaika lausunnoille päättyi 15.9.2011.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei anna lausuntoa, koska Ahvenanmaalla ei tällä hetkellä ole tuottajajärjestöä.

Elintarviketeollisuusliitto ry:n mukaan ehdotuksen kilpailulainsäädännöllisiä vaikutuksia tulee selvittää tarkemmin. Kuluttajille annettavien pakollisten ja vapaaehtoisuuteen perustuvien tietojen osalta on varmistettava yhdenmukaisuus ko. ehdotuksen sekä muiden elintarvikkeista annettavaa tietoa koskevien säädösten välillä. Yksittäisiä pakkausmerkintöjä keskeisempää on korostaa kuluttajille kalan merkitystä ravitsevana ja terveellisenä proteiinin lähteenä. Markkinatietojärjestelmän perustamisessa on huomioitava kilpailulainsäädännön rajoitukset sekä kustannushyötysuhde. Ehdotus ei viittaa lainkaan tullitariffimenettelyyn. Se on kuitenkin merkittävä asia tiettyjen keskeisten teollisuuden raaka-aineiden saatavuuden kannalta. Tältä osin ehdotusta tulee täydentää. Liitto suhtautuu varauksellisesti komissiolle annettavaan delegoituun säädösvaltaan.

Evira katsoo, ettei kuluttajille annettavan vapaaehtoisuuteen perustuvan tuoteinformaation oikeellisuuden valvontaa tule säätää viranomaistehtäväksi. Evira pitää pakollisten kuluttajille annettavien tietojen osalta ongel-

mallisena, että lähes samankaltaisista velvoitteista säädetään kolmessa eri asetuksessa. Kuluttajille annettavasta informaatiosta säädetään ehdotetun asetuksen lisäksi myös yhteisön valvonta-asetuksen täytäntöönpanoasetuksessa (EY) N:o 404/2011 sekä yleisessä elintarvikeasetuksessa (EY) N:o 178/2002. Lisäksi samoista asioista säädetään jäljitettävyyttä koskevilta osin yhteisön valvonta-asetuksessa (EY) N:o 1224/2009. Eviran mukaan mm. pyyntipäivän sekä sen tiedon merkitsemisestä, onko tuote tuore vai sulatettu, säädetään toisistaan poikkeavilla tavoilla. Valvonnan kannalta on oleellista karsia päällekkäistä ja osin ristiriitaista sääntelyä.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto kiinnitti huomiota siihen, että kuluttajille annettavasta kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevasta informaatiosta tulisi säätää yhdessä muitakin tuotteita koskevassa asetuksessa. Parhaillaan valmistellaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta kuluttajille elintarvikkeista annettavasta informaatiosta.

Päivittäistavarakauppa PTY ry pitää perusteltuna, että säännöt kuluttajille annettavista pakollisista tiedoista vähittäismyynnissä ovat samat sekä ehdotetussa asetuksessa että kalastuspolitiikan valvontaa koskevissa asetuksissa. Liitto kannattaa vapaaehtoisia merkintöjä, mutta toteaa samalla, että kuluttajien saattaa olla vaikea omaksua erilaisia tietoja. Komissiolle ei tule antaa delegoitua säädösvaltaa määräämättömäksi ajaksi. PTY pitää tuottajajärjestöille ehdotettua toimivaltaa kilpailulainsäädännön kannalta ongelmallisena. Liitto vastustaa tuottajajärjestöjen mahdollisuutta tuotannon mukauttamiseen sekä jäsenvaltioiden mahdollisuutta laajentaa tuottajajärjestöjen sääntöjä koskemaan tietyillä alueilla järjestön ulkopuolisia toimijoita. Toimijoiden sopimusvapaus tulee säilyttää eikä neuvotteluvapaus tule lainsäädännöllä keino-tekoisesti parantaa tai heikentää.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan ehdotus ei kehitä EU:n kalamarkkinoiden ja tarjontaketjujen toimintaa, vaan vanhan kaavan mukaan vahvistaa tuottajajärjestöjen toimintaa. Tämä taas ei tue suomalaista kalatalousjärjestelmää, koska Suomessa kalakauppa perustuu yksityiseen yritys-

toimintaan. Kalakaupan kilpailukyky perustuu nykyisin toimiviin tarjontaketjuihin.

Suomen Ammattikalastajaliitto ry pitää yleisellä tasolla epätydyttävänä komission esitystä interventiomekanismin lakkauttamisesta. Se saattaa luoda kalan ostajille tilaisuuden hyötyä markkinahäiriöistä. Liitto näkee varastointimekanismin mahdollisuutena, mutta myös kilpailuun negatiivisesti vaikuttavana tekijänä.

Suomen Kalankasvattajaliitto ry pitää tuottajajärjestömekanismeja kannatettavana. Markkinainformaation tuottamisen tulee perustua säädöspohjaan ja selkeään järjestelmään. Liiton mukaan komissiolle annettava delegoitu säädösvalta on ongelmallinen. Sen tulee olla yksilöidympi ja suppeampi.

Valtiovarainministeriön budjettiosasto katsoo, että tuottajaorganisaatioihin liittyvien säännösten yhteensopivuutta kansallisen kilpailulainsäädännön kanssa tulee selvittää kilpailuviranomaisen kanssa. Jatkovalmistelua varten on valmisteltava esitykset ehdotuksen taloudellisista ja hallinnollisista vaikutuksista ja saatettava ne valtioneuvoston EU-valmistelujaoston käsittelyyn. EU-budjettia koskevin osin asia tulee käsitellä valtioneuvoston EU-budjettijaostossa.

WWF (Maailman Luonnon Säätiö, Suomen rahasto) esittää kuluttajille annettavien pakollisten tietojen luetteloon lisättäväksi paikallisten pyyntialueen, kalastuslaivaston tunnisteen sekä käytetyn pyyntimenetelmän. WWF peräänkuuluttaa konkreettisia keinoja kestävyiden ja jäljitettävyyden varmistavien sertifiointien edistämiseksi ja toivoo kriteerien käyttöönottoa, esim. FAO (Food and Agriculture Organization) ja ISEAL (International Social and Environmental Accreditation and Labeling), hyväksytyjen sertifikaattien tunnistamisessa ja vertailussa.

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi 8.9.2011 lausuntoa erikseen Kuluttajavirastolta ja Kilpailuvirastolta.

Kuluttajavirasto ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa ehdotukseen sisältyvistä asiakirjoista.

Kilpailuvirasto suhtautuu varauksellisesti poikkeuksiin kilpailulain soveltamisesta sekä keskinäisen kilpailun eliminointimahdollisuuksiin. Ehdotus pyrkii kuitenkin estämään ylimoitettua kalastusta sekä sallii hintakil-

pailun eikä luo edellytyksiä markkinoiden jakamiselle. Kilpailuvirastolla ei ole huomautettavaa ehdotettuun säädöskehikseen, koska se pyrkii nykyistä tehokkaampien, innovatiivisten ja markkinakeskeisempien ratkaisujen tukemiseen.

7.1.2 U-kirje

Ehdotus U-kirjeeksi on laadittu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Asiaa ei ole vielä käsitelty eduskunnassa.

EU-17 jaosto käsiteli asiaa kokouksessaan 2.9.2011. Erikseen järjestetyn kirjallisen menettelyn määräaika päättyi 15.9.2011.

7.2 Käsittely Euroopan unionissa

Ehdotuksen ensimmäinen käsittelykierros neuvoston työryhmässä oli 13.9.2011, 28.9.2011 ja 6.10.2011. Käsittely neuvoston työryhmässä jatkuu.

Ehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013, lukuun ottamatta artikloja 32, 35 ja 36, jotka tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

8 Valtioneuvoston ehdotus Suomen alustavaksi kannaksi

Suomi hyväksyy yleisellä tasolla komission esityksen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinajärjestelyn uudistamiseksi, jotta voidaan turvata entistä paremmin kalavarojen kestävä käyttö. Tuottajien sitouttamiseksi tähän vastuu ja valta on tarkoituksenmukaista antaa tuottajajärjestöjen tehtäväksi.

On tarpeen ottaa käyttöön nykyistä edistyneempi pyyntisuunnittelu ja markkinoiden hallinnointimekanismi, jotta voidaan paremmin sopeuttaa toisiinsa tuotanto ja kysyntä markkinoilla sekä varmistaa tämän kytköksen joustavuus markkinoilla tapahtuvan vaihtelun aikana. Kalavarojen tuhlaamista (poisheittoa ja hävittämistä) tulee vähentää lakkauttamalla interventiomekanismi.

Julkisten varojen käyttöä tulisi vähentää markkinoiden säätelyssä. Tarjonnan ja kysynnän kohtaamista tulee ehdotuksen mukaisesti edistää kannustamalla tuottajat suunnittelemaan tuotantoaan, lisäämällä tuotannon

avoimuutta sekä parantamaan tuotteiden laatua. Tässäkin suhteessa interventiomekanismin lakkauttaminen on edistysaskel.

Ehdotuksen mukaan tuottajajärjestöt perustavat kollektiivisia rahastoja, joilla voidaan tukea toisaalta tuotanto- ja markkinointisuunnitelmia sekä toisaalta varastointimekanismeja. Ehdotus ei kuitenkaan sisällä säädöstekstejä siitä, mikä mahdollisesti olisi julkisen tuen osuus näissä rahastoissa. Suomi ottaa asiaan kantaa kun tätä koskeva ehdotus on julkaistu.

Ehdotus ei sisällä säädöstekstejä tulevasta tullitariffimenettelystä. Suomi ottaa niihin kantaa kun niitä koskeva ehdotus on julkaistu.

Suomi pitää tärkeänä kuluttajille suunnatavan informaation lisäämistä ja tässä mielessä riittävistä pakollisista minimisäännöistä säätämistä. Erityisesti on tarpeen lisätä markkinoiden avoimuutta tarjoamalla tuottajille myös mahdollisuus parhaaksi katsomaan tavalla laajentaa informaation tarjontaa ehdotuksen mukaisesti, vapaaehtoiselta pohjalta.

Ehdotukseen sisältyvä delegoitu säädösvalta vaikuttaa tarpeettoman laajalta.

Suomi tukee läheisyysperiaatteen noudattamista yhteisen kalastuspolitiikan alalla ja siten myös keskitetyn, yhteisötasoisien säätelyn keventämistä. Tästä syystä tarpeetonta keskitettyä norminantoa olisi vähennettävä ja säädöksiä selkeytettävä. Vaikuttaa siltä, että erityisesti ehdotuksen sisältämää täytäntöönpanosäädösten antamisvaltuutuksia olisi tarpeen muuttaa siten, että niille määrittäisiin selkeämmät rajat, jotta vähennettäisiin keskitettyä norminantoa ja luotaisiin tilaa paikalliselle päätöksenteolle. Tässä suhteessa asia liittyy laajemminkin suhteellisuusperiaatteen noudattamiseen.

Tässä vaiheessa ei voida ottaa kantaa ehdotuksen budjettivaikutuksiin kansallisesti eikä yhteisönkään tasolla. Ehdotus ei sisällä tätä asiaa koskevia artikloja eikä tietojakaan.

Ehdotuksesta ei ilmene riittävän selkeästi, mitä taloudellisia ja hallinnollisia velvoitteita jäsenmaille koituu komissiolle säädetyin markkinatietoustavoitteiden saavuttamisen edistämisvelvollisuudesta. Tässä vaiheessa asiaan ei oteta kantaa.